

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

- การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) รับรองคุณสมบัติของผู้ถูกร้องในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งและมีประกาศรับรองผลแล้ว กกต. จะกลับมาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ถูกร้องอีกได้หรือไม่
- การที่ผู้ถูกร้องต้องคุมขังอยู่ตามหมายของศาลมีผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำร้องพร้อมเอกสารประกอบของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องรับฟังได้เป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องได้เป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ศาลอาญาได้มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันผู้ถูกร้องและออกหมายจับผู้ถูกร้องไว้ในระหว่างพิจารณาในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ. ๒๕๔๒/๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องต้องคุมขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร จนวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ จึงได้รับการปล่อยตัว ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดไว้ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นั้น พรรคเพื่อไทยได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อ กกต. เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครในลำดับที่ ๘ โดย กกต. ประกาศรายชื่อเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ ต่อมาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ผลปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้ง หลังจากนั้นผู้ร้องเรียนต่อ กกต. คัดค้านการรับรองผลการเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง แต่ กกต. พิจารณาแล้วมีมติให้รับรองผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคเพื่อไทยเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ หลังจากนั้น กกต. ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วมีมติวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพ

การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) เนื่องจากพ้นจากความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในวันเลือกตั้ง และ กกต. ได้ส่งความเห็นให้ผู้ร้องยื่นคำร้องเป็นคดีนี้

สำหรับประเด็นที่ ๑ เห็นว่า แม้ กกต. จะได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนประกาศรายชื่อและประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้วก็ตาม แต่ กกต. ก็ยังคงมีอำนาจตรวจสอบคุณสมบัติของผู้นั้นได้อีก เพราะอาจมีข้อมูลใหม่ที่เกิดขึ้นภายหลังหรือที่ปรากฏขึ้นภายหลังก็ได้ เช่น ได้มีการเสียชีวิตไทยไปแล้ว หรือใช้หลักฐานเท็จในการสมัคร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอายุหรือภูมิลำเนา เป็นต้น การตรวจสอบเช่นนี้เป็นการตรวจสอบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีเหตุทำให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลง อันเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๑ วรรคสาม คนละกรณีกับการตรวจคุณสมบัติเมื่อสมัครเข้ารับเลือกตั้ง กกต. จึงมีอำนาจตรวจสอบคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสมอ

สำหรับประเด็นที่ ๒ เห็นว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ และไม่เป็นบุคคลต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ การที่ผู้ถูกร้องต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล มิได้ขาดคุณสมบัติหรือต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราดังกล่าว โดยเฉพาะในมาตรา ๑๐๒ (๓) ซึ่งบัญญัติว่า เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) หรือ (๔) มิได้รวม (๓) ที่เป็นกรณีต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายไว้ด้วย ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในแบบบัญชีรายชื่อ ไม่จำเป็นต้องไปยื่นใบสมัครด้วยตนเองเหมือนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เพียงพรรคการเมืองที่ผู้สมัครนั้นสังกัดส่งรายชื่อผู้สมัครให้ กกต. ก็เป็นการเพียงพอการที่ กกต. รับผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเพื่อไทยจึงชอบแล้ว แต่ต่อมาเมื่อถึงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันเลือกตั้ง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องยังคงต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา ดังนั้นผู้ถูกร้องจึงตกเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง... (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย...” เมื่อผู้ถูกร้องเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องย่อมไม่มีสิทธิที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มีผลให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ณ วันเลือกตั้งตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน เมื่อผู้ถูกร้องมิได้ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเสียแล้ว ผู้ถูกร้องย่อมขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ทำให้ผู้ถูกร้องสิ้นสมาชิกภาพ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ตั้งแต่วันเลือกตั้ง การที่ กกต. โดยประธานกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อจึงเป็นการไม่ชอบ กรณีเช่นนี้เป็นคนละเรื่องกับการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้ไปใช้สิทธิ เลือกตั้งแล้วแจ้งเหตุขัดข้อง แต่เป็นเรื่องที่ผู้ถูกร้องเสียสิทธิเลือกตั้งในวันเลือกตั้งเป็นต้นไป ซึ่งเป็นการเสียสิทธิโดยผลของกฎหมาย ไม่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับของพรรคเพื่อไทยแต่อย่างใด

ส่วนที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ไม่อาจนำมาใช้บังคับ ในกรณีนี้ได้ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติถึงการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไว้เป็นการเฉพาะแล้วนั้น เห็นว่า บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ เป็นการวางหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ในการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเสียสมาชิกภาพ แต่การที่จะวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใด ขาดคุณสมบัติหรือไม่ หรือมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่ ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เช่น การเสียสัญชาติไทย ย่อมต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ การนับอายุยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ ในวันเลือกตั้ง เมื่อรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติถึงวิธีการนับไว้ ย่อมต้องใช้วิธีนับตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ การติดยาเสพติดให้โทษ สิ่งใดเป็นยาเสพติดให้โทษ ย่อมต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ การเป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ต้องเป็นไป ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ เป็นต้น เพราะรายละเอียดเหล่านี้มิได้มีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำกฎหมายอื่นมาประกอบการวินิจฉัย โดยกฎหมายเหล่านั้นหาได้ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญดังที่ผู้ถูกร้องอ้างตามความเห็นของ กกต. เสียขางน้อยไม่ การนำกฎหมายอื่นมาวินิจฉัย ร่วมกับรัฐธรรมนูญจึงเป็นการทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเกิดผลบังคับตามเจตนารมณ์ได้อย่างแท้จริง สำหรับกรณีของผู้ถูกร้อง เมื่อมีปัญหาเรื่องความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องว่าสิ้นสุดลงแล้ว หรือไม่ ย่อมต้องพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังกล่าวมาข้างต้น ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องทุกข้อฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงมีความเห็นว่า สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔)
ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ